JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PHILIPPE LÉGER
3 päivänä helmikuuta 1998 *

1. Giudice di Pace di Genovan ja Pretura circondariale di Avezzanon esittämät nyt esillä olevat ennakkoratkaisukysymykset koskevat otsonikerrosta heikentävistä aineista 15 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3093/94 [1] (jäljempänä asetus) 5 artiklan tulkintaa ja pätevyyttä, erityisesti suhteessa EY:n perustamissopimuksen 30 ja 130 r artiklaan.

Yhteisöjen tuomioistuimelta tiedustellaan lähinnä sitä, kielletäänkö kyseisessä säännöksessä otsonikerrokselle haitallisten osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö, tuonti, vapaaseen vaihdantaan laskeminen tai myynti täysin. Mikäli vastaus edelliseen kysymykseen on myönteinen, rikotaanko kiellolla EY:n perustamissopimusta.

Nämä kysymykset on esitetty Safety Hi-Tech Srl:n (jäljempänä Safety) ja kahden sen asiakkaan, S. & T. Srl:n (jäljempänä S. & T.) ja Gianni Bettatin, joka omistaa Bettati Antincendio di Reggio Emilia -nimisen yrityksen (jäljempänä Bettati), välisessä riita-asiassa. Safety valmistaa palontorjunnassa käytettävää tuotetta, jonka perusaines, NAF-S III, koostuu kemiallisesti osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen Blend A:sta (osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen yhdestä tyypistä).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2. Asetus on annettu EY:n perustamissopimuksen 130 s artiklan nojalla, ja sillä kumotaan ja korvataan neuvoston asetukset N:o 594/91 [2] ja N:o 3952/92. [3] Asetuksella saatetaan osaksi yhteisön oikeutta velvoitteet, jotka johtuvat 22.3.1985 tehdystä otsonikerroksen suojelua koskevasta Wienin yleissopimuksesta (jäljempänä Wienin yleissopimus) sekä otsonikerrosta heikentävistä aineista 16.9.1987 tehdystä Montrealin pöytäkirjasta [4] (jäljempänä Montrealin pöytäkirja), sellaisena kuin se on hyväksytty siihen tehdyssä toisessa muutoksessa [5] (jäljempänä toinen muutos), joka tehtiin Kööpenhaminassa marraskuussa 1992 pidetyssä neljännessä koko-

* Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — EYVL L 333, s. 1.

2 — Otsonikerrosta heikentävistä aineista 4 päivänä maaliskuuta 1991 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 594/91 (EYVL L 67, s. 1)

3 — Asetuksen (ETY) N:o 594/91 muuttamisesta otsonikerrosta heikentävistä aineista luopumisen nopeuttamiseksi 30 päivänä joulukuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3952/92 (EYVL L 405, s. 41)

4 — Otsonikerroksen suojelua koskevan Wienin yleissopimuksen solmimisesta ja Montrealin pöytäkirjasta otsonikerrosta heikentävistä aineista 14 päivänä lokakuuta 1988 tehty neuvoston päätös 88/540/ETY (EYVL L 297, s. 8).

5 — Otsonikerrosta heikentävistä aineista tehtyyn Montrealin pöytäkirjaan tehdyistä muutoksista 2.12.1993 tehty neuvoston päätös 94/68/EY (EYVL 1994, L 33, s. 1).

uksessa. Jäsenvaltiot ja Euroopan yhteisö ovat Wienin yleissopimuksen ja Montrealin pöytäkirjan osapuolia.

3. Käytettävissä olevat tekniset ja tieteelliset tiedot sekä vähemmän haitallisten, samaan tarkoitukseen käytettävissä olevien korvaavien aineiden olemassaolo [6] huomioon ottaen asetuksen tarkoituksena on poistaa otsonikerrosta heikentävät aineet asteittain [7] sekä ottaa käyttöön Wienin yleissopimuksen ja EY:n perustamissopimuksen mukaisesti tiukempia rajoitustoimenpiteitä kuin mitä Montrealin pöytäkirjan toisessa muutoksessa on määrätty. [8]

4. Asetuksen 1 ja 2 artiklan mukaan asetus koskee valvottaviksi aineiksi kutsuttujen eri aineiden tuotantoa, tuontia, vientiä, tarjontaa, käyttöä ja talteenottoa, ja näiden aineiden joukossa on mainittu osittain halogenoidut kloorifluorihiilivedyt.

5. Osittain halogenoidut kloorifluorihiilivedyt määritellään asetuksen 2 artiklan 12. luetelmakohdassa yhdeksi liitteessä I olevassa VIII ryhmässä luetelluksi valvottavaksi aineeksi, mukaan lukien niiden isomeerit. [9]

6. Asetuksen 5 artiklassa säädetään pääasiassa, että osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö, tuonti, vapaaseen vaihdantaan laskeminen ja markkinoille luovuttaminen kielletään asteittain tietyn tyyppisessä käytössä. Artiklan sanamuoto on seuraava:

"1. Tämän asetuksen voimaantuloa seuraavan kuudennen kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien [10] osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö on kielletty lukuun ottamatta niiden käyttöä:

— liuottimina

— jäähdytysaineina

— —

2. 1 päivästä tammikuuta 1996 alkaen osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö on kielletty:

— muissa kuin suljetuissa järjestelmissä tapahtuvassa käytössä liuottimina, mukaan luettuina — — silloin kun niitä ei käytetä suljetussa laitteistossa — — jos kloorifluorihiilivetyjä ei oteta talteen, ja aerosoleissa, lukuun ottamatta käyttöä — —

6 — Asetuksen 4— 8 perustelukappale.

7 — Asetuksen kolmas ja neljäs perustelukappale.

8 — Asetuksen kuudes perustelukappale.

9 — Näin kutsutaan kahta kemiallista yhdistettä, jotka muodostuvat samoista osista samoissa suhteissa mutta joilla on erilaiset ominaisuudet.

10 — Asetuksen 21 artiklan mukaan se tuli voimaan 23.12.1994. Asetuksen 5 artikla on siten voimassa *1.6.1995* lukien.

— 31 päivän joulukuuta 1995 jälkeen valmistetuissa laitteissa seuraavia käyttötarkoituksia varten:

— —

c) autojen ilmastointilaitteissa;

d) julkisen maaliikenteen ilmastointilaitteissa.

3. 1 päivästä tammikuuta 1998 alkaen osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö kielletään 31 päivän joulukuuta 1997 jälkeen valmistetuissa laitteissa seuraavia käyttötarkoituksia varten:

— julkisen rautatieliikenteen ilmastointilaitteissa,

— —

4. 1 päivästä tammikuuta 2000 alkaen osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö kielletään 31 päivän joulukuuta 1999 jälkeen valmistetuissa laitteissa seuraavia käyttötarkoituksia varten:

— jäähdytysaineina julkisesti ja jakelussa käytettävissä kylmävarastoissa,

— —

paitsi silloin kun koodit, turvallisuussäännöt tai muut tämänkaltaiset pakkokeinot rajoittavat ammoniakin käyttöä.

5. Tämän artiklan nojalla laitteiden, joita käyttörajoitus koskee, tuonti, vapaaseen vaihdantaan laskeminen tai myynti on kielletty alkaen päivästä, jolloin käyttörajoitus tulee voimaan. Laitteet, joiden on todettu olevan valmistettuja ennen käyttörajoituksen alkamispäivää, eivät kuulu kiellon piiriin.

6. Komissio voi 16 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti [11] teknisen kehityksen huomioon ottaen täydentää, supistaa tai muuttaa 1—4 kohdassa olevaa luetteloa."

7. Lisäksi asetuksen 4 artiklassa säädetään muun muassa niistä osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen määristä, jotka tuottajilla ja maahantuojilla on oikeus myydä tai käyttää itse 1.1.1995 ja 31.12.2014 välisenä aikana. Asetuksen 4 artiklan 8 kohdan viimeisessä luetelmakohdassa todetaan, että vuoden 2014 jälkeen markkinoille luovuttaminen tai käyttäminen itse ei ole enää mahdollista.

Asian C-284/95 tausta

8. Safety myi S. & T:lle palontorjuntaan tarkoitettua tuotetta, joka sisälsi yrityksen itse valmistamaa NAF S III:a, joka puolestaan koostuu kemiallisesti osittain halogenoiduista kloorifluorihiilivedyistä. S. & T:n 20.7.1995 päivätty tilaus, tämän tilauksen 24.7.1995 päivätty vahvistus sekä sitä koskeva, 4.8.1995 päivätty lasku ovat asiakirja-aineiston joukossa.

11 — Ns. komitean toiminta.

9. S. & T. kiisti kauppasopimuksen pätevyyden vedoten siihen, että osittain halogenoiduista kloorifluorihiilivedyistä koostuvan tuotteen myynti oli asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan kielletty 1.6.1995 alkaen.

10. Safety haki 8.8.1995 Giudice di Pace di Genovalta väliaikaismääräystä. Safety vaati, että S. & T. velvoitetaan maksamaan sopimuksessa sovittu hinta ja lisäksi Safetylle aiheutuneet kulut ja asianajajien palkkiot; yritys vaati toissijaisesti, että asia saatetaan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta se tulkitsisi asetusta ja arvioisi sen pätevyyttä suhteessa EY:n perustamissopimukseen.

11. Koska kansallinen tuomioistuin katsoo, että riita-asian ratkaisu riippuu asetuksen 5 artiklan pätevyydestä ja tulkinnasta, se esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko neuvoston asetusta N:o 3093/94 tulkittava (jotta se olisi perustamissopimuksen 130 r artiklan mukainen) siten, että siinä sallitaan halonien (eli vakavia ympäristövaikutuksia aiheuttavien tuotteiden) vapaa käyttö rajoittaen ainoastaan niiden tuotantoa ja tuottajien halonien käyttöä ja sallitaan vastaavasti niiden vapaa tuonti, mutta kielletään kaikki osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen (eli vähäisiä ympäristövaikutuksia aiheuttavien tuotteiden)

käyttö (sekä tuotanto että tuonti) muihin kuin 5 artiklassa säädettyihin käyttötarkoituksiin?

2) Onko asetuksessa N:o 3093/94 säädetty edellytys itse asiassa määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide, koska sillä rajoitetaan tuotteen vapaata liikkuvuutta yhteisön alueella ilman perustamissopimuksen 36 artiklassa määrättyjä perusteita?

3) Eikö yhteisön ja sen toimielinten toiminta asetusta N:o 3093/94 hyväksyttäessä sekä erityisesti sen hyväksymisen jälkeen ole ollut luonteeltaan julkisen vallan toimenpide, jolla on pyritty lujittamaan tiettyjen yritysten määräävää asemaa, jolloin tällainen toimenpide sinänsä voi merkitä perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettua määräävän aseman väärinkäyttöä?

4) Voidaanko ympäristönsuojelua koskevia säännöksiä — ja nimenomaisesti asetusta N:o 3093/94 — tulkita siten, että niillä poiketaan yhteisön kilpailusäännöistä (sallimalla kilpailua rajoittavien sopimusten tekeminen tai määräävän aseman väärinkäyttö tai helpottamalla sitä), vai ovatko edellä mainittuihin kilpailusääntöihin sisältyvät kiellot ehdottomia ja poikkeuksettomia, jolloin yhteisö tai yksittäiset jäsenvaltiot eivät voi säätää poikkeuksia tai rajoituksia?"

Asian C-341/95 tausta

12. Pretore di Avezzano antoi 31.7.1995 Bettatia vastaan väliaikaismääräyksen, jossa se velvoitti tämän maksamaan Safetylle sen toimittamista, NAF S III:a sisältävistä ja palontorjuntaan tarkoitetuista tuotteista erääntyneen kauppahinnan lisättynä koroilla ja kuluilla.

13. Bettati vastusti tätä päätöstä 26.9.1995 tiedoksi annetulla ilmoituksella tuoden esille, että ostetut tuotteet osoittautuivat sopimuksen solmimisen jälkeen eli 12.5.1995 siinä määrin sopimattomiksi ja käyttökelvottomiksi, että sopimuksen purkaminen oli Italian siviililain 1497 §:n nojalla perusteltua, kun taas sanottujen tuotteiden luovuttaminen markkinoille oli asetuksen 5 artiklan mukaan kiellettyä 1.6.1995 lukien.

14. Safety tuli mukaan prosessiin ja vetosi asetuksen lainvastaisuuteen siltä osin kuin siinä kielletään osittain halogenoitujen klooorifluorihiilivetyjen käyttö palontorjunnassa, koska asetus oli sen mukaan perustamissopimuksen 3, 5, 30, 86, 92 ja 130 r artiklan vastainen.

15. Koska Pretore di Avezzano epäili asetuksen 5 artiklan pätevyyttä, se esittää seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko 15.12.1994 annetun neuvoston asetuksen N:o 3093/94 5 artikla EY:n perustamissopimuksen 3, 5, 30, 86, 92 ja 130 r artiklan perusteella pätevä siltä osin kuin siinä kielletään 1.6.1995 lukien osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö palontorjunta-aineina edellä perusteluosassa esitettyjen seikkojen perusteella?"

Alustavat huomiot

16. Komissio ja neuvosto väittävät pääasiassa, että kysymys asetuksen 5 artiklassa säädettyjen, osittain halogenoituja kloorifluorihiilivetyjä koskevien kieltojen pätevyydestä — *toisin sanoen asetus, jota kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevat riita-asiat koskevat* — ei riipu muita valvottavia aineita, kuten haloneja, koskevien rajoitusten pätevyydestä. Siten ne vaativat yhteisöjen tuomioistuinta jättämään tutkimatta muihin aineisiin sovellettavaa säännöstöä koskevat ennakkoratkaisukysymykset.

17. Tosin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [12] yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä on perustamissopimuksen 177 artiklan perusteella "edistää jäsenvaltioiden oikeudenhoitoa, eikä antaa neuvoa-antavia lausuntoja yleisistä tai hypoteettisista kysymyksistä" [13] ja "tämän tehtävän huomioon ottaen yhteisöjen tuomioistuin ei katso voivansa lausua kansallisessa tuomioistuimessa esiin tulleesta ennakkoratkaisukysymyksestä, jollei yhteisön oikeuden tulkinnalla ole mitään yhteyttä pääasiaa koskevan riita-asian kohteen kanssa". [14] Toisin sanoen perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä on *antaa hyödyllisiä vastauksia pääasiaa koskevan riita-asian kannalta.* Tätä oikeuskäytäntöä soveltaen yhteisöjen tuomioistuin on voinut jättää jotkin ennakkoratkaisukysymykset [15] tutkimatta.

18. Yhteisöjen tuomioistuin on toisaalta kuitenkin yhtä vakiintuneesti [16] todennut, että "— — perustamissopimuksen 177 artikla, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien selkeään erottamiseen, ei anna yhteisöjen tuomioistuimelle mahdollisuutta kyseenalaistaa tulkintapyynnön perusteita. Siten kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnön tutkimatta jättäminen on mahdollista vain jos olisi *ilmeisen selvää*, että sen esittämällä

12 — Ks. erityisesti asia 16/65, Schwarze, tuomio 1.12.1965 (Kok. 1965, s. 1081; Kok. Ep. I, s. 227), jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi oikeudesta, että "177 artiklassa käyttöön otettuun erityiseen oikeudelliseen yhteistyöhön, jossa edellytetään, että kansallinen tuomioistuin ja yhteisöjen tuomioistuin, kumpikin oman toimivaltansa mukaisesti, suoraan ja vastavuoroisesti myötävaikuttavat asian ratkaisemiseen yhteisön oikeuden yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa".

13 — Ks. esim. asia C-412/93, Leclerc-Siplec, tuomio 9.2.1995 (Kok. 1995, s. I-179, 12 kohta).

14 — Ks. edellä alaviitteessä 13 mainitun tuomion 13 kohta.

15 — Vastaava tapaus on esim. asia C-379/92, Peralta, tuomio 14.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3453, 8 kohta).

16 — Asiassa 13/68, Salgoil, 19.12.1968 annetusta tuomiosta lähtien (Kok. 1968, s. 661; Kok. Ep. I, s. 365).

yhteisön oikeuden tulkintaa tai yhteisön oikeussäännön pätevyyden tutkimista koskevalla pyynnöllä ei ole mitään yhteyttä pääasian tosiseikaston tai sen kohteen kanssa". [17] Toisaalta yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että "— — jos tuomioistuimelle esitetään huonosti muotoiltuja tai sille 177 artiklan nojalla myönnetyn toimivallan ylittäviä ennakkoratkaisupyyntöjä, sen tehtävänä on poimia kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen perusteluista ne yhteisön oikeuden elementit, jotka vaativat tulkintaa — tai joiden pätevyys on tarvittaessa tutkittava — *riita-asian kohde huomioon ottaen*". [18]

19. Tätä oikeuskäytäntöä soveltaen yhteisöjen tuomioistuin on muotoillut uudelleen joitakin ennakkoratkaisukysymyksiä. [19]

20. Kansallisissa tuomioistuimissa käsiteltävinä olevissa riita-asioissa on kyse vain siitä, että osittain halogenoituja kloorifluorihiilivetyjä sisältävät, palontorjuntaan tarkoitetut tuotteet suljetaan pois sisämarkkinoilta. Siten jos kansallisten tuomioistuinten ennakkoratkaisukysymykset koskisivat muita "valvottavia aineita" kuin osittain halogenoituja kloorifluorihiilivetyjä koskevan kiellon pätevyyttä, yhteisöjen tuomioistuin ei voi antaa niihin vastausta. Olen kuitenkin sitä mieltä, että kansalliset tuomioistuimet viittaavat muihin aineisiin tarkoituksenaan ainoastaan selventää esitystään ja että niiden esittämät *ennakkoratkaisukysymykset koskevat vain säännöksiä osittain halogenoiduista kloorifluorihiilivedyistä.*

21. Italian kansallisten tuomioistuinten esittämien ratkaisupyyntöjen perustelujen ja sanamuodon tutkiminen tuo esiin kuusi ennakkoratkaisukysymystä.

22. *Ensimmäiseksi* ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet kyseenalaistavat samoin sanoin sekä asiassa C-284/95 että C-341/95 sellaisen säännöksen pätevyyden, jolla *suljetaan yhteismarkkinoiden ulkopuolelle täydellisesti palontorjunta-aineena käytettävät osittain halogenoidut kloorifluorihiilivedyt*, mistä säädetään asetuksen 5 artiklassa, perustamissopimuksen 130 r artiklan määräykset huomioon ottaen. [20]

23. Kansallisten tuomioistuinten mukaan perustamissopimuksen 130 r artiklasta ilmenevä ympäristönsuojelun tavoite edellyttää maailmanlaajuista lähestymistapaa ekosysteemin puolustamiseksi, mikä merkitsee sitä, että jokaisen haitallisen aineen osalta otetaan tietenkin huomioon sen *otsonia kuluttavaa ominaisvaikutusta ilmaiseva kerroin* (Ozone Depletion Potential, jäljempänä ODP), mutta myös *aineen elinikä ilmakehässä*

17 — Asia 126/80, Salonia, tuomio 16.6.1981 (Kok. 1981, s. 1563, 6 kohta, kursivointi tässä).

18 — Asia 35/85, Tissier, tuomio 20.3.1986 (Kok. 1986, s. 1207, 9 kohta, kursivointi tässä). Asiassa 13/61, De Geus, 6.4.1962 (Kok. 1962, s. 89; Kok. Ep. I, s. 121) annetusta tuomiosta lähtien vakiintunut oikeuskäytäntö.

19 — Ks. erityisesti edellä alaviitteessä 18 mainittu asia Tissier, tuomion 10 kohta.

20 — Ks. asian C-284/95 ennakkoratkaisupyynnön perustelujen kolmannessa perusteessa käytetty ilmaus "näyttää siltä, että ympäristönsuojelussa täytyisi — — " sekä viittaus perustamissopimuksen 130 r artiklaan ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä. Ks. myös asian C-341/95 ennakkoratkaisupyynnön 2.1 kappale, kuudes kohta.

(Atmospheric Lifelimit, jäljempänä ALT) ja lopuksi *aineen vaikutus planeetan lämpenemiseen* (Global Warming Potential, jäljempänä GWP). [21] Näitä kolmea tekijää, joita ilmaistaan ODP-, ALT- ja GWP-arvoina, arvioidaan säännöllisesti tieteellisin keinoin. Ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet toistavat laajasti Safetyn argumentteja [22] ja katsovat, että jos otetaan huomioon vain ODP-kerroin ja siten pyritään vain otsonikerroksen suojeluun, *asetuksella loukattaisiin perustamissopimuksen 130 r artiklan tavoitetta* ja lainsäätäjä *olisi käyttänyt harkintavaltaansa väärin.* Ne esittävät samoin, [23] että kielto ei ole oikeasuhteinen, koska lainsäätäjä ei ole asettanut samanlaista sanktiota sellaisten vastaavien aineiden osalta, jotka sisältävät ympäristölle vielä haitallisempia kaasuja (esim. halonit). [24]

24. *Toiseksi,* jos osoittautuisi, että asetuksen 5 artiklaa ei voida perustella ympäristönsuojelusyillä eikä perustamissopimuksen 36 artiklalla, johon erityisesti Giudice di Pace di Genova vetoaa, ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet pohtivat, eikö tästä pitäisi tehdä johtopäätös, jonka mukaan säännös on pätemätön perustamissopimuksen 30 artikla huomioon ottaen [25] (toinen ennakkoratkaisukysymys).

25. *Lisäksi* tuomioistuimet tiedustelevat, onko yhteisön lainsäädäntötoimi Safetyn esittämät tosiseikat huomioon ottaen sellainen julkisen vallan toimenpide, jonka seurauksena suositaan muiden valvottavien aineiden, esimerkiksi halonien, [26] tuottajien ja myyjien välisiä yhteisjärjestelyä tai määräävän aseman väärinkäyttöä, perustamissopimuksen kiellon vastaisesti (kolmas kysymys).

26. Kansalliset tuomioistuimet toistavat yksinomaan Safetyn väitteitä ja esittävät, että asetuksen 5 artikla voisi olla ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 86 ja 92 artiklan kanssa, koska sen konkreettisena seurauksena on haloneja käyttävien yritysten määräävän aseman vahvistuminen; tämä koskee erityisesti englantilaista Willian Holding -konsernia, jonka hallussa on yli 40 prosenttia Euroopan markkinoista, samoin kuin edellä mainitun konsernin edustajaa Italiassa, eli Silvani-yhtiötä, jonka hallussa on yli 80 prosenttia Italian markkinoista.

27. Jos vastaus kolmanteen kysymykseen on myöntävä, Giudice di Pace di Genova tiedustelee asiassa C-284/95 toissijaisesti, voidaanko tällaista toimintaa perustella ympäristönsuojeluun liittyvillä syillä (neljäs kysymys).

21 — Asian C-284/95 ennakkoratkaisupyynnön kolmas perustelukohta ja asian C-341/95 ennakkoratkaisupyynnön 2.1 kappale, neljäs ja viides kohta.

22 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 59 ja 61 kohta.

23 — Tämän ratkaisuehdotuksen 80 ja 81 kohta.

24 — Ks. asiassa C-284/95 ennakkoratkaisupyynnön kolmas perustelukohta, ja asiassa C-341/95 ennakkoratkaisupyynnön 2.1 kappale, kolmas, neljäs ja viides kohta.

25 — Asiassa C-284/95 ennakkoratkaisupyynnön neljäs perustelukohta: "— — siten — — ei voida sulkea pois sitä, että rajoitus — — [on perustamissopimuksen 30 artiklan vastainen]", ja asiassa C-341/95, ennakkoratkaisupyynnön 2.2 kappale.

26 — Asiassa C-284/95 ennakkoratkaisupyynnön viides perustelukohta ja asiassa C-341/95 ennakkoratkaisupyynnön 2.3 kappale.

28. Asiassa C-341/95 Pretura circondariale di Avezzano kysyy lisäksi, onko asetuksen 5 artikla yhteensoveltuva perustamissopimuksen 3 ja 5 artiklan kanssa (viides kysymys).

29. Lopuksi Giudice di Pace di Genova otaksuu yhteisöjen tuomioistuimen vastauksissaan sen kysymyksiin vahvistavan, että asetuksen 5 artiklaa on todellakin tulkittava siten, että siinä suljetaan yhteismarkkinoiden ulkopuolelle täydellisesti palontorjunta-aineena käytettävät osittain halogenoidut kloorifluorihiilivedyt (kuudes kysymys).

30. Koska Giudice di Pace di Genovan esittämien kysymysten tarkastelu riippuu kuudenteen kysymykseen annettavasta vastauksesta, käsittelen sen ensimmäiseksi. Selitän tämän jälkeen, miksi molempien ennakkoratkaisua pyytäneiden tuomioistuinten esittämä kolmas kysymys on mielestäni jätettävä tutkimatta. Koska Giudice di Pace di Genovan esittämä toissijainen kysymys (neljäs kysymys) riippuu siitä, millainen vastaus annetaan ensimmäiseen ja kolmanteen kysymykseen, tutkin ensimmäisen kysymyksen ennen neljänteen kysymykseen vastaamista. Lopuksi käsittelen toisen ja viidennen kysymyksen.

Ennakkoratkaisukysymysten vastaukset

Kuudes kysymys (asetuksen 5 artiklan tulkinta)

31. Giudice di Pace di Genova katsoo, että asetuksen 5 artiklaa on tulkittava siten, että siinä kielletään täysin osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö, tuotanto, tuonti ja myynti palontorjunta-aineena.

32. Neuvosto ja komissio tuovat esille, että osittain halogenoituja kloorifluorihiilivetyjä koskevat kiellot tulevat voimaan asteittain, eivätkä ne ole täydellisiä ottaen huomioon, että asetuksen 5 artiklan 1—4 kohdassa säädetään joukko poikkeuksia. Komission mukaan asetuksen 4 artiklan 8 kohdassa myönnetään lisäksi muita erivapauksia.

33. *Aluksi* on syytä todeta, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön toimivaltaa on käytettävä kansainvälistä oikeutta noudattaen. [27] Siten asetuksen 5 artiklaa on tulkittava

27 — Asia C-286/90, Poulsen ja Diva Navigation, tuomio 24.11.1992 (Kok. 1992, s. I-6019, 9 kohta. Ks. myös asia C-405/92, Mondiet, tuomio 24.11.1993 (Kok. 1993, s. I-6133, 12 kohta ja päinvastainen tapaus, edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Peralta, tuomion 16 kohta.

Wienin yleissopimuksen, Montrealin pöytäkirjan ja sen toisen muutoksen määräysten valossa, sillä yhteisö on niiden osapuoli.

34. Ennen Montrealin pöytäkirjaan tehdyn toisen muutoksen hyväksymistä [28] osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttöä ei säännöstelty. [29] Sittemmin nämä aineet ovat kuuluneet Montrealin pöytäkirjan liitteessä C olevaan I ryhmään. Montrealin pöytäkirjaan tehdyn toisen muutoksen mukaan osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttöä ei kuitenkaan kielletä vaan ainoastaan rajoitetaan. [30] Wienin yleissopimuksen *2 artiklan 3 kappaleessa* todetaan kuitenkin, että "— — [t]ämän yleissopimuksen määräykset eivät millään tavoin vaikuta osapuolten oikeuteen ryhtyä kansainvälisen oikeuden mukaisesti [tiukempiin] [31] valtionsisäisiin toimiin 1 ja 2 kappaleessa mainittujen toimien lisäksi. — — kunhan nämä eivät ole ristiriidassa tämän yleissopimuksen velvoitusten kanssa".

35. Sopijapuolille kuuluvista velvoitteista määrätään Wienin yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleessa ja 3 artiklan 1 kappaleessa.

36. Wienin yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleessa määrätään, että osapuolet ryhtyvät "— — asianmukaisiin toimiin — — ihmisten terveyden ja ympäristön suojelemiseksi haitoilta, jotka johtuvat tai saattavat johtua otsonikerroksen todellisia tai todennäköisiä muutoksia aiheuttavasta ihmisen toiminnasta".

37. Tältä osin yleissopimuksen 2 artiklan 2 kappaleen b) alakohdassa todetaan, että osapuolet "ryhtyvät asianmukaisiin lainsäädäntö- tai hallintotoimiin — — toimivaltaansa tai valvontaansa kuuluvan ihmisen toiminnan valvomiseksi, rajoittamiseksi, vähentämiseksi tai ehkäisemiseksi, jos käy ilmi, että toiminta aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa otsonikerroksen todellisista tai todennäköisistä muutoksista johtuvia haittoja".

38. Yleissopimuksen 3 artiklan 1 kappaleen mukaan osapuolet sitoutuvat "aloittamaan seuraavassa lueteltuja seikkoja koskevan tutkimuksen ja seurannan sekä olemaan tässä yhteistyössä suoraan tai toimivaltaisten kansainvälisten elinten kautta:

— —

f) vaihtoehtoiset aineet ja vaihtoehtoinen tekniikka".

28 — Ks. erityisesti Montrealin pöytäkirjan 1 artikla ja liite A.

29 — Ks. Montrealin pöytäkirjan toisen muutoksen 1 artikla, A ja EE kohta.

30 — Ks. edellä alaviitteessä 29 mainitun toisen muutoksen 1 artikla, G ja Q kohta.

31 — Lainausta on korjattu hakasuluissa olevin osin yhteisöjen tuomioistuimessa, koska sopimuksen suomenkielinen käännös on epätarkka.

39. Wienin yleissopimuksen 1 artiklan 4 kappaleen mukaan "vaihtoehtoiset aineet" tarkoittavat aineita, jotka vähentävät tai joiden avulla voidaan poistaa tai välttää otsonikerrokselle aiheutuvia haittoja.

40. Tarkasteltaessa yhdessä Wienin yleissopimuksen 1 artiklan 4 kappaletta, 2 artiklan 1 kappaletta, 2 kappaleen b-alakohtaa ja 3 kappaletta sekä 3 artiklan 1 kappaleen f-alakohtaa, voidaan todeta, että yleissopimuksen osapuolilla on oikeus ryhtyä yleissopimuksen määräyksiä ankarampiin toimenpiteisiin, jos toimenpiteitä voidaan perustella sillä, että niillä halutaan edistää vaihtoehtoisten, otsonikerrokselle vähemmän haitallisten aineiden käyttöä.

41. Luettaessa tarkasti asetuksen 5 artiklan 1—4 kohdan ensimmäistä alakohtaa käy ilmi, että *osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö palontorjunta-aineena* on kielletty 1.6.1995 lukien.

42. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä lauseessa asetetaan periaate, jolla kielletään osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö, saman artiklan 1—4 kohdassa luetelmaviivoin erityisesti lueteltuja poikkeuksia lukuunottamatta. Osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttöä palontorjunta-aineena ei kuitenkaan ole mainittu näiden poikkeuksien joukossa.

43. Huomautan lisäksi, että asetuksen 5 artiklan 5 kohdassa säädetään, että "[t]ämän artiklan nojalla laitteiden, joita käyttörajoitus koskee, tuonti, [laskeminen vapaaseen vaihdantaan] [32] tai markkinoille luovuttaminen on kielletty alkaen päivästä, jolloin käyttörajoitus tulee voimaan". Koska osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö palontorjunta-aineena on kielletty 1.6.1995 alkaen, tästä on pääteltävä, että muut 5 kohdassa mainitut kiellot tulevat myös voimaan samaan aikaan.

44. Valvottavien aineiden tuotantoa on rajoitettu tiukasti, ja 3 artiklassa säädetään, miten näiden aineiden tuotannon vähennyksiin päästään. Asetuksen 3 artiklan sanamuodosta käy kuitenkin ilmi, että osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen tuottajat eivät saa mitään hyötyä mahdollisuudesta vähentää tuotantoaan. On siten katsottava, että kaikkien osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen tuotanto on kielletty.

45. Täydellistä osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen kieltoa on kuitenkin lievennetty muun muassa asetuksen 4 artiklan 8 kohdassa tarkoitetulla alalla, kuten komissio on korostanut. Säännöksestä ilmenee periaate, jonka mukaan tuottajien tai maahantuojien markkinoille luovuttamien tai itse käyttämien osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen tarjontaa rajoitetaan tiettyyn määrään, mutta sitä ei kielletä. Säännöksessä määritellään lisäksi sekä tapa, jolla sallittu määrä lasketaan, että menettelytapa, jolla

32 — Lainausta on korjattu hakasuluissa olevin osin yhteisöjen tuomioistuimessa, koska asetuksen suomenkielinen käännös on epätarkka.

tämä määrä jaetaan asianomaisten kesken. [33] Tällä säännöksellä ei kansallisen tuomioistuimen esittämät seikat huomioon ottaen näytä kuitenkaan olevan merkitystä tässä asiassa. Huomautan nimittäin, että kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevissa riita-asioissa riidanalaisia aineita ei ollut tarkoitettu osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen tuottajalle Safetylle, vaan ne myytiin kolmansille, jotka eivät näytä tuoneen näitä tuotteita omaan käyttöönsä.

46. Edellä esitetyn perusteella asetuksen 5 artiklaa on tulkittava siten, että palontorjunta-aineena käytettävien osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö, markkinoille luovuttaminen, tuotanto ja tuonti on kielletty 1.6.1995 alkaen.

47. Seuraavaksi tutkin näiden toimenpiteiden yhteensopivuutta EY:n perustamissopimuksen kanssa.

Kolmas kysymys (asetuksen 5 artiklan yhteensoveltuvuus EY:n perustamissopimuksen 86 ja 92 artiklan kanssa)

48. Kansalliset tuomioistuimet haluavat selvittää, edistetäänkö asetuksen 5 artiklassa Safetyn esittämät seikat huomioon ottaen muiden valvottavien aineiden kuten halonin tuottajien ja myyjien välisiä yhteisjärjestelyä tai määräävän aseman väärinkäyttöä.

49. On todettava, että kansalliset tuomioistuimet vetoavat perustamissopimuksen määräyksiin hyvin yleisluontoisesti esittämättä perusteluja sille, miksi asetuksen 5 artiklassa säädetty kielto voisi olla pätemätön. Kansalliset tuomioistuimet eivät myöskään esitä mitään seikkoja, joiden perusteella pystyisin pohtimaan asiaa tavalla, josta olisi hyötyä. Kyseessä olevien markkinoiden määrittelemiseksi tarvittavat tiedot puuttuvat eikä riidanalaisen kiellon vaikutusta näiden markkinoiden toimintaan ole arvioitu. [34]

50. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuitenkin "jotta yhteisön oikeutta voitaisiin tulkita siten, että tulkinnasta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyötyä, sen on määriteltävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat oletamukset, joihin nämä kysymykset perustuvat". [35]

33 — Kiintiöjärjestelmän luominen.

34 — Tämän Safety on myöntänyt suullisessa käsittelyssä.

35 — Yhdistetyt asiat C-320/90, C-321/90 ja C-322/90, Telemarsicabruzzo ym., tuomio 26.1.1993 (Kok. 1993, s. I-393, 6 kohta). Vielä uudempi esimerkki ks. asia C-66/97, Banco de Fomento e Exterior, määräys 30.6.1997 (Kok. 1997, s. I-3757, 7 kohta).

51. Voin siten vain ehdottaa, että tämä kysymys jätetään tutkimatta.

Ensimmäinen kysymys (asetuksen 5 artiklan yhteensopivuus EY:n perustamissopimuksen 130 r artiklan kanssa)

52. Maastrichtin sopimuksen myötä ympäristönsuojelua alettiin pitää yhtenä tärkeimmistä osa-alueista yhteisössä. Toiminnan tehostamiseksi erityisesti perustamissopimuksen 130 r artiklaan perustuvia lakiehdotuksia annetaan nykyisin määräenemmistöllä, eikä yksimielisyyttä enää vaadita.

53. Perustamissopimuksen 130 r ja 3 b artiklassa määritellään tehtävät ja tavoitteet, joita yhteisön tulee noudattaa ympäristönsuojelun alalla. Yhteisön toimivalta määräytyy artikloissa esitettyjen neljän tavoitteen, kuuden periaatteen ja neljän perusteen mukaan.

54. Tavoitteet on esitetty perustamissopimuksen 130 r artiklan 1 kohdassa. Niitä ovat ympäristön laadun säilyttäminen, suojelu ja parantaminen, ihmisten terveyden suojelu, luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö ja sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin. On syytä huomata, että viittaus "maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin" otettiin Maastrichtin sopimukseen. Otsonikerroksen suojelu on nimenomaan perustamissopimuksen 130 r artiklassa tarkoitettu uusi tavoite.

55. Perustamissopimuksen 130 r artiklan 2 ja 4 kohdassa ja 3 b artiklan toisessa ja kolmannessa kohdassa esitettyjä periaatteita ovat ennalta varautumisen ja ennalta ehkäiseviin toimiin ryhtymisen periaatteet, ympäristövahinkojen torjumisen periaate ensisijaisesti niiden lähteellä ja periaate, jonka mukaan saastuttajan olisi maksettava, suhteellisuusperiaate, toissijaisuusperiaate ja sisällyttämisen periaate. Viimeksi mainitun sisällyttämisen periaatteen mukaan ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä osaksi yhteisön muuta politiikkaa, ja tällä periaatteella korostetaan ympäristönsuojelulle yhteisön muiden politiikkojen toteuttamisessa annettavaa merkitystä. Sisällyttämisen periaatteesta ei nimittäin ole määrätty yhteisön minkään muun politiikan hyväksi.

56. Perustamissopimuksen 130 r artiklan 3 kohdassa mainittuja huomioon otettavia arviointiperusteita ovat saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot, ympäristöolot yhteisön eri alueilla, toimien toteuttamisesta tai toteuttamatta jättämisestä mahdollisesti johtuvat edut ja kustannukset, yhteisön taloudellinen ja sosiaalinen kehitys kokonaisuutena ja yhteisön eri alueiden tasapainoinen kehitys.

57. Safety ei kiistä sitä oikeudellista perustaa, jonka nojalla yhteisön lainsäätäjä on antanut asetuksen, [36] vaan väittää, ettei lainsäätäjä ole noudattanut perustamissopimuksen 130 r artiklalla tavoiteltua päämäärää. Lisäksi lainsäätäjä loukkaa sen mielestä suhteellisuusperiaatetta.

EY:n perustamissopimuksen 130 r artiklan tarkoitus

58. Safety väittää, että asetus olisi ollut perusteltu vain, jos siinä olisi sallittu *ehdottoman etusijan antaminen korkeimmalle mahdolliselle ympäristönsuojelun tasolle*, [37] kuten perustamissopimuksen 130 r artiklassa määrätään.

59. Safetyn mukaan yhteisön ympäristöpolitiikan toteuttaminen edellyttää kaikkien *tällä hetkellä* saatavilla olevien tieteellisten ja teknisten tietojen huomioon ottamista. Safety edellyttää lisäksi sitä, että ekosysteemin puolustamisessa omaksuttaisiin maailmanlaajuinen lähestymistapa, jonka mukaan ympäristöä vahingoittavien aineiden ODP-kerroin sekä ALT- ja GWP-tekijät on otettava *yhdessä* huomioon. Tätä arviointimenetelmää suosittelee myös YK:n Technology and Economic Assessment Panel.

60. Koska yhteisön lainsäätäjä on tyytynyt toteuttamaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on torjua otsonikerroksen heikentymistä silloin, kun asetuksessa olisi pitänyt säätää maapallon lämpenemistä hidastavista toimenpiteistä, lainsäätäjä on Safetyn mukaan rikkonut perustamissopimuksen 130 r artiklaa. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön nojautuen [38] Safety tekee johtopäätöksen, jonka mukaan yhteisön lainsäätäjä on syyllistynyt harkintavallan väärinkäyttöön. Italian hallitus yhtyy tähän väitteeseen.

61. Neuvosto puolestaan väittää, että perustamissopimuksen 130 r ja 130 s artiklassa sille myönnetään harkintavaltaa ympäristöpolitiikkansa valitsemisen osalta ja että sen päätöksestä käsitellä ensisijaisesti otsonikerroksen heikentymisestä ympäristölle aiheutuvaa haittaa suhteessa maapallon lämpenemisestä aiheutuvaan haittaan ei siten voida valittaa. Lisäksi neuvosto korostaa, että maapallon lämpenemisestä aiheutuvan ongelman käsittelystä on määrätty ilmastonmuutoksia koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa. [39]

36 — Ks. erityisesti asia C-300/89, komissio v. neuvosto, tuomio 11.6.1991 (Kok. 1991, s. I-2867) ja asia C-155/91, komissio v. neuvosto, tuomio 17.3.1993 (Kok. 1993, s. I-939) oikeudellisen perustan valinnasta yhteisön lainsäätäjän ympäristöalan toimissa. Ks. myös artikkeli Debroux, X., "Le choix de la base juridique dans l'action environnementale de l'Union européenne", *Cahiers de droit européen*, 1995, nrot 3—4, s. 256.

37 — Ks. Safetyn asiassa C-284/95 tekemät huomautukset, 2 kappaleen a kohdan toinen alakohta.

38 — Asia C-323/88, Sermes, tuomio 11.7.1990 (Kok. 1990, s. I-3027, 33 kohta).

39 — Ilmastonmuutoksia koskevan YK:n puitesopimuksen solmimisesta 15 päivänä joulukuuta 1993 tehty neuvoston päätös 94/69/EY (EYVL 1994, L 33, s. 11). Tähän sopimukseen liittyvä pöytäkirja, jolla pyritään vähentämään kasvihuoneilmiötä aiheuttavia kaasupäästöjä, hyväksyttiin 11.12.1997 ilmastonmuutoksia koskevassa konferenssissa, johon yhteisö ja useat jäsenmaat osallistuivat (Agence Europe n:o 7121, 14.12.1997).

62. Lisäksi neuvosto väittää komission tukemana, että perustamissopimuksen 130 s ja 130 r artiklassa sille myönnetään laaja harkintavalta valita väljästi määritellyn ympäristöpolitiikan alalla sen toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Näin ollen ainoastaan se, että nämä toimenpiteet ovat selvästi epätarkoituksenmukaisia tavoiteltavaan päämäärään nähden, voisi vaikuttaa niiden lainmukaisuuteen.

63. Safetyn ensimmäisessä väitteessä on kyse sen määrittelemisestä, millaista harkintavaltaa yhteisön lainsäätäjällä on perustamissopimuksen 130 s ja 130 r artiklassa sille annetun lainsäädäntövallan alalla.

64. Olen neuvoston ja komission esittämällä kannalla pääasiassa neljästä syystä.

65. *Ensinnäkin* perustamissopimuksen 130 r artiklan 1 kohdassa esitetyt tavoitteet ovat seuraavat: "Yhteisön ympäristöpolitiikalla myötävaikutetaan seuraavien tavoitteiden saavuttamiseen:

— ympäristön laadun säilyttäminen, suojelu ja parantaminen;

— ihmisten terveyden suojelu;

— luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö;

— sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin."

Tästä lainauksesta ei mielestäni voida tehdä sitä johtopäätöstä, että yhteisön ympäristönsuojelupolitiikkaa rajoittaisivat tarkat rajat, joita olisi tiukasti noudatettava, sillä tämän politiikan tehtävänä on ainoastaan "myötävaikuttaa" yleisluontoisesti ilmaistujen tavoitteiden saavuttamiseen.

66. Minusta perustamissopimuksessa ei ole täsmennetty tämän alueen vaatimustasoa, ja sopimuksen 130 r artiklan 2 kohtaa, jossa määrätään, että "[y]hteisön ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon —", on tulkittava tällä tavoin.

67. Edellä oleva maininta on nimittäin perustamissopimuksen 130 r artiklan 2 kohdassa, jossa esitetään ne periaatteet, jotka

yhteisön lainsäätäjän on otettava huomioon toteuttaakseen ympäristöpolitiikkaa asianmukaisesti. Määräys on siten tulkittava yhteisön lainsäätäjälle osoitetuksi suositukseksi, jonka mukaan sen on jatkuvasti pyrittävä parantamaan jo toteutettua politiikkaa. Yhteisön ympäristöpolitiikkaa tehdään siten välttämättä pitkällä tähtäimellä.

68. *Toiseksi* en usko, että Euroopan talousyhteisön (ETY) perustamissopimuksen 130 r artiklassa esiintyneen ilmauksen "yhteisön toiminta" korvaaminen EY:n perustamissopimuksen 130 r artiklassa käytetyllä ilmauksella "yhteisön politiikka", olisi neutraali toimenpide. [40]

69. "Politiikka"-käsite, toisin kuin "toiminta"-käsite, edellyttää sitä, että huomioon otetaan tosiseikkojen, käytäntöjen ja toimenpiteiden kokonaisuus. Siten vaikka yksittäisen toimenpiteen valinta voi joskus osoittautua arkaluontoiseksi politiikan valitseminen *välttämättä* merkitsee monimutkaisten ja yleensä vastakkaisten tilanteiden arvioimista, kuten perustamissopimuksen 130 r artiklan sisällön analyysikin osoittaa.

70. Siten perustamissopimuksen 130 r artiklan 2 kohdassa esitetään periaate, jonka mukaan yhteisön on noudatettava ympäristöpolitiikassa ennalta ehkäiseviin toimiin ryhtymisen periaatetta. Tämän artiklan ensimmäisessä alakohdassa yhteisön lainsäätäjän edellytetään arvioivan antamiensa säännösten tulevia vaikutuksia.

71. Perustamissopimuksen 130 r artiklan 3 kohdassa määrätään lisäksi erityisesti, että ympäristöpolitiikkaa valmistellessaan yhteisö ottaa huomioon useita seikkoja, kuten saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot sekä toimien toteuttamisesta tai toteuttamatta jättämisestä mahdollisesti johtuvat edut ja kustannukset.

72. On selvää, että tämän periaatteen ja näiden arviointiperusteiden noudattaminen edellyttää välttämättä sitä, että yhteisön lainsäätäjä tekee arvion monimutkaisista tilanteista siten, että se arvioi tietyn toimenpiteen etuja ja haittoja.

73. Tällaisissa tapauksissa yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin aina kieltäytynyt esittämästä omaa arviotaan toteutettujen toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuudesta yhteisön lainsäätäjän arvion sijaan, [41] ellei hakija esitä näyttöä siitä, että yhteisön lainsäätäjä on säännöksiä annettaessa tiedossa

40 — Ks. tältä osin Cloos, J., Reinesch, G., Vignes, D. ja Weyland, J.: *Le traité de Maastricht: Genèse, analyse, commentaires*, Bruylant, 1993, s. 320, 1 kappale, toinen kohta.

41 — Ks. erityisesti asia 29/77, Roquette Frères, tuomio 20.10.1977 (Kok. 1977, s. 1835, 19 ja 20 kohta).

olleet seikat huomioon ottaen [42] tehnyt ilmeisen arviointivirheen, syyllistynyt harkintavallan väärinkäyttöön [43] tai selvästi ylittänyt harkintavaltansa rajat. [44]

74. Perustamissopimuksen 130 t artiklassa todetaan *lisäksi* seuraavaa: "Suojatoimenpiteet, jotka on toteutettu 130 s artiklan nojalla, eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän sopimuksen kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle".

75. Tästä artiklasta seuraa epäilemättä, että perustamissopimuksen 130 r artiklan tarkoituksena ei ole taata ympäristön ehdotonta, välitöntä ja maailmanlaajuista suojaa.

76. Edellä mainitussa asiassa Peralta antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut seuraavaa: [45]

"perustamissopimuksen 130 r artiklassa rajoitutaan määrittelemään yhteisön yleiset tavoitteet ympäristön alalla. Perustamissopimuksen 130 s artiklassa annetaan neuvoston tehtäväksi päättää toteutettavista toimenpiteistä. Lisäksi *perustamissopimuksen 130 t artiklassa tarkennetaan,* että *130 s artiklan nojalla yhteisesti määrätyt suojatoimenpiteet, eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä,* jotka ovat sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa".

77. Edellä olevasta seuraa, että perustamissopimuksessa ei vaadita yhteisön lainsäätäjää toteuttamaan *välittömästi* ympäristöpolitiikkaa, jossa *suojelun taso olisi korkein mahdollinen,* ja että sellaisen asetuksen päämäärä, jolla pyritään merkittävästi edistämään ympäristönsuojelua yhteisössä, on täysin yhteensoveltuva perustamissopimuksen 130 r artiklan päämäärän kanssa. [46]

78. Kuten olen todennut, [47] asetuksen tarkoituksena on ottaen huomioon saatavilla olevat tekniset ja tieteelliset tiedot sekä korvaavien aineiden olemassaolo —— *toisin sanoen aineiden, jotka ovat vähemmän haitallisia ja joita voidaan käyttää samaan tarkoitukseen* —— kuitenkin poistaa asteittain otsonikerrosta heikentävät aineet ja ottaa Wienin yleissopimuksen mukaisesti käyttöön

42 — Ks. erityisesti asiat C-267/88— C-285/88, Wuidart ym., tuomiot 21.2.1990 (Kok. 1990, s. I-435, 14 kohta) ja asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4973, 90 kohta).

43 — Ks. erityisesti edellä alaviitteessä 36 mainittu asia Sermes.

44 — Ks. esim. terveyspolitiikan alalta asia C-84/94, Yhdistynyt kuningaskunta v. neuvosto, tuomio 12.11.1996 (Kok. 1996, s. I-5755, 58 kohta); talouspolitiikan alalta asia C-233/94, Saksa v. parlamentti ja neuvosto, tuomio 13.5.1997 (Kok. 1997, s. I-2405, 55 ja 56 kohta) ja yhteisen maatalouspolitiikan alalta asia 23/75, Rey Soda, tuomio 30.10.1975 (Kok. 1975, s. 1279, 11 kohta).

45 — Edellä alaviitteissä 15 ja 27 mainittu asia Peralta, tuomion 57 kohta.

46 — Ks. edellä alaviitteessä 42 mainitussa asiassa C-233/94, Saksa v. parlamentti ja neuvosto annetun samankaltaisen tuomion 48 kohta, jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että perustamissopimuksen 3 artiklan s kohtaa, jossa määrätään, että "— yhteisön toimintaan sisältyy tässä sopimuksessa määrätyin edellytyksin ja siinä määrätyssä aikataulussa — — myötävaikuttaminen kuluttajansuojan lujittamiseen", ei voi tulkita siten, että siinä yhteisöjen lainsäätäjä velvoitetaan "vahvistamaan korkein mahdollinen suojelun taso, joka jossakin jäsenvaltiossa voidaan tavata".

47 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 3 kohta.

tiukempia valvontatoimenpiteitä kuin mitä Montrealin pöytäkirjan toisessa muutoksessa on määrätty. Asetuksella edistetään siten merkittävästi otsonikerroksen suojelua yhteisössä.

79. Näin ollen asetuksen päämäärä on täysin sopusoinnussa perustamissopimuksen 130 r artiklan tavoitteiden kanssa.

Asetuksen 5 artiklan yhteensopivuus suhteellisuusperiaatteen kanssa

80. Kun Safety myöntää, että perustamissopimuksen 130 r artiklassa yhteisön lainsäätäjää ei velvoiteta antamaan vain säännöksiä, joissa taataan ympäristönsuojelun korkein mahdollinen taso, ja että lainsäätäjällä on valta valita vapaasti ympäristönsuojelupolitiikka, jota se aikoo noudattaa (tässä tapauksessa otsonikerroksen suojelu), se väittää kuitenkin, että näin asetetun tavoitteen toteuttaminen ei ole asetuksen 5 artiklan perusteella mahdollista.

81. Safety perustelee kantaansa todeten, että tässä artiklassa kielletään osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö palontorjunta-aineena kun taas muut aineet, joiden ODP-kerroin on selvästi korkeampi, ovat sallittuja. Näin on samoin palontorjunnassa käytettävien halonien osalta sekä osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen perusaineen 141b:n osalta, jota käytetään liuottimena.

82. Neuvosto ja komissio väittävät, että otsonikerroksen suojelupolitiikan toteuttaminen merkitsee välttämättä vain otsonikerrosta heikentävien aineiden sääntelyä. Tästä syystä aineet, joiden ODP-kerroin on nolla, esimerkiksi fluoratut hiilivedyt (HCF) ja perfluorihiilivedyt (PCF), eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan.

83. Neuvosto ja komissio esittävät lisäksi, että asetuksessa toteutettuja toimenpiteitä voidaan perustella sillä, oliko sopivia korvaavia aineita, joita voidaan käyttää samaan tarkoitukseen ja jotka heikentävät otsonikerrosta vähemmän, ollut tieteellisessä mielessä olemassa asetusta annettaessa.

84. Neuvosto ja komissio toteavat, että tätä periaatetta on noudatettu tiukasti. Näin ollen osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen ehdotonta käyttökieltoa palontorjunnassa voidaan perustella sillä, että asetusta annettaessa oli jo olemassa samaan käyttöön tarkoi-

tettuja korvaavia aineita, joiden ODP-kerroin lähestyy nollaa, kuten vesi, jauheet ja inerttiset kaasut. [48]

85. Halonien osalta neuvosto ja komissio sitä vastoin toteavat, että asetusta annettaessa ei ollut olemassa mitään sopivaa korvaavaa ainetta [49] —— eli ainetta, jonka tulipalojen sammutuskyky olisi yhtä hyvä ja jonka myrkylliset vaikutukset ihmiselle olisivat yhtä vähäiset — tietyissä olennaisissa käyttötarkoituksissa [50] —— kuten pienien tilojen tulipalojen sammutuksessa, esimerkkinä vaunut, leikkaussalit, lentokoneet ja sukellusveneet — eivätkä myöskään osittain halogenoidut kloorifluorihiilivedyt olleet yhtä tehokkaita. Neuvosto ja komissio toteavat, että asianlaita on yhä edelleen tämä. [51]

86. Neuvosto ja komissio väittävät siten, että asetuksessa toteutetut toimenpiteet ovat täysin suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

87. Perustamissopimuksen 130 r ja 130 s artiklaan perustuvan ympäristöpolitiikan alalla yhteisöllä on perustamissopimuksen 3 b artiklan kolmannen kohdan mukaisen suhteellisuusperiaatteen nojalla nimenomainen velvollisuus olla ylittämättä sitä, mikä on välttämätöntä ja tarkoituksenmukaista sille asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

88. On syytä muistaa, että tämä yhteisön oikeuden yleinen periaate edellyttää sitä, että yhteisön toimielinten toimenpiteissä ryhdytään vain kyseessä olevan säännöstön lainmukaisten tavoitteiden toteuttamiseksi tarkoituksenmukaisiin ja välttämättömiin toimenpiteisiin siten, että kun valittavana on useita tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, turvaudutaan vähiten pakottavaan toimenpiteeseen, ja että aiheutuvat haitat eivät saa olla kohtuuttomia suhteessa tavoiteltuun päämäärään. [52]

89. Safetyn esittämään väitteeseen vastattaessa on tarkistettava ottaen huomioon neuvostolla asetusta annettaessa olleet tieteelliset ja tekniset tiedot, onko kyseinen riidanalainen toimenpide, jolla suljettiin pois sisämarkkinoilta palontorjuntaan tarkoitetut, osittain halogenoituja kloorifluorihiilivetyjä sisältävät tuotteet, koska saatavilla oli otsonikerrokselle vähemmän haitallisia yhtä tehokkaita korvaavia aineita, joiden ODP-kerroin oli lähellä nollaa, *selvästi epätarkoituksenmukainen* suhteessa yhteisön lainsäätäjän tavoittelemaan päämäärään, onko toimenpide *välttämätön* tämän tavoitteen

48 — Tanskan, Saksan, Espanjan, Itävallan, Portugalin, Suomen ja Ruotsin hallitukset korostavat myös, että osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö palontorjunnassa ei ole tieteellisesti perusteltua.

49 — Olennaisia käyttötarkoituksia varten yhteisön alueella sallittujen valvottavien aineiden määrien jakamisesta vuonna 1998 16 päivänä joulukuuta 1997 tehdyn komission päätöksen 98/67/EY mukaan, jolla sovelletaan asetusta N:o 3093/94 (EYVL 1998, L 10, s. 31), valvottavan aineen käyttöä on pidettävä olennaisena vain, jos käyttö on välttämätöntä terveyden tai turvallisuuden kannalta, taikka jos se on yhteiskunnan toiminnan kannalta ratkaisevaa, eikä ole olemassa mitään muuta teknisesti tai taloudellisesti toteutettavissa olevaa ratkaisua, joka olisi ympäristön ja terveyden kannalta hyväksyttävä.

50 — Tältä osin ks. Tanskan, Saksan, Espanjan, Itävallan, Portugalin, Suomen ja Ruotsin hallitusten esittämät huomautukset.

51 — Ks. edellä alaviitteessä 47 mainitut hallitusten huomautukset.

52 — Ks. esimerkiksi edellä alaviitteessä 42 mainittu asia Saksa v. parlamentti ja neuvosto, tuomion 54 kohta.

saavuttamiseksi ja olisiko *muita vähemmän pakottavia keinoja* voinut käyttää.

90. Tämä tarkastelu ei mielestäni merkitse tieteellisen tai teknisen ongelman ratkaisemista. Minulla ei ensinnäkään ole käytettävissäni riidanalaisen asetuksen antamisen aikoina tehtyjä ja neuvostolle toimitettuja asiantuntijoiden tutkimusten tuloksia, [53] mutta vaikka olisin saanutkin nämä tiedot, epäilen, pystyisinkö ratkaisemaan tämänkaltaisen ongelman ilman asiantuntijoiden apua. Tehtäväni on *asiakirja-aineisto huomioon ottaen* tarkistaa, ettei lainsäätäjä ole tehnyt karkeaa ja ilmeistä virhettä.

91. Nämä asiakirjat osoittavat, että asetusta annettaessa käytettävissä ollut tieteellinen tieto huomioon ottaen otsonikerroksen suojelemisen varmistamisen osalta seuraavat seikat pitävät paikkansa; ainakaan huomautuksensa esittäneet hallitukset taikka Safety ja Italian hallitus eivät ole kiistäneet niitä:

— yksinomaan otsonikerrosta heikentäviä aineita koskeva säännöstö oli tarkoituksenmukainen keino otsonikerroksen suojelemisen varmistamiseksi;

— näiden aineiden pelkän ODP-kertoimen huomioon ottaminen oli sopiva toimenpide tässä tarkoituksessa;

— osittain halogenoituja kloorifluorihiilivetyjä pidettiin perustellusti otsonikerrokselle haitallisina aineina;

— palontorjunta-aineina käytetyt osittain halogenoidut kloorifluorihiilivedyt voitiin korvata huomattavasti vähemmän haitallisilla aineilla.

92. Safetyä lukuunottamatta muut olivat lisäksi lähes yksimielisesti sitä mieltä, että osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttäminen sen olennaisissa käyttötarkoituksissa ei ole tarkoituksenmukaisempaa kuin halonien käyttö.

93. Edellä esitetyn perusteella on selvää, ettei riidanalaisen toimenpiteen toteuttaminen ole ollut "epätarkoituksenmukaista ja kohtuutonta" ja että asetuksen 5 artikla on siten sopusoinnussa perustamissopimuksen 130 r artiklan kanssa.

53 — Tältä osin huomautan, että yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista taulukoista ei valvottavien aineiden, kuten halonien ja NAFS III:n, ODP-kertoimista ilmene, milloin kyseiset tulokset on saatu. Taulukoita ei siten voida käyttää.

Neljäs kysymys

94. Tällä kysymyksellään Giudice di Pace di Genova tiedustelee, voidaanko perustamissopimuksen 130 r artiklaan perustuvan riidanalaisen asetuksen kaltaisen asetuksen nojalla poiketa perustamissopimuksen 86 ja 92 artiklasta, ja jos voidaan, millä edellytyksin.

95. Samalla tavalla kuin totesin, etten pysty vastaamaan kysymykseen asetuksen 5 artiklan yhteensopivuudesta perustamissopimuksen 86 ja 92 artiklan kanssa (kolmas kysymys), [54] koska minulla ei ole käytettävissäni riittäviä tosiseikastoa koskevia tietoja ja koska, kuten edellä totesin, [55] perustamissopimuksen 177 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä on antaa ainoastaan hyödyllisiä vastauksia pääasian riita-asian ratkaisemiseksi eikä antaa neuvoa-antavia lausuntoja yleisluontoisista tai hypoteettisista kysymyksistä, ehdotan, että tämä kysymys jätetään tutkimatta.

Toinen kysymys (asetuksen 5 artiklan yhteensopivuus perustamissopimuksen 30 artiklan kanssa)

96. Mielestäni tähän kysymykseen vastaaminen ei vaadi kovin laajoja perusteluita.

97. Riittää, kun todetaan, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin on todennut seuraavaa:

"Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut asiassa 240/83, Association de défense des brûleurs d'huiles usagées, 7.2.1985 antamassaan tuomiossa (Kok. 1985, s. 531), että ympäristönsuojelu on 'eräs yhteisön olennaisista tavoitteista', joka voi sellaisenaan riittää perusteeksi tavaroiden vapaan liikkuvuuden tietyille rajoituksille. Myös Euroopan yhtenäisasiakirja vahvistaa tämän arvion.

Edellä esitetty huomioon ottaen on todettava, että ympäristönsuojelu on *pakottava*

54 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 48—50 kohta.
55 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 17 kohta.

vaatimus, jolla voidaan rajoittaa perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamista". [56]

98. Yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että niiden tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitusten, jotka perustuvat ympäristönsuojelun pakottavaan vaatimukseen, on oltava välttämättömiä tällä oikeussäännöllä tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseksi. [57] Suhteellisuusperiaatetta on toisin sanoen noudatettava.

99. Siten yhteisöjen tuomioistuin on jo ennen ETY:n perustamissopimuksen 130 r artiklan hyväksymistä implisiittisesti hyväksynyt ympäristönsuojelun yhdeksi yhteisön nimenomaisista päämääristä edellä mainitussa asiassa 240/83, Association de défense des brûleurs d'huiles usagées [58] annetussa tuomiossa, vaikka alkuperäisen ETY:n perustamissopimuksen 2 ja 3 artiklassa ympäristönsuojelua ei ole nimenomaisesti sellaiseksi mainittu.

100. Euroopan yhtenäisasiakirjan tultua voimaan 1.7.1987 yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi todennut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan neuvosto 17.3.1993 antamansa tuomion 21 kohdassa, että ETY:n perustamissopimuksen 130 s artikla on asianmukainen oikeudellinen perusta direktiiville, jonka olennainen tavoite on ympäristönsuojelu; yhteisöjen tuomioistuin on saman tuomion 13 kohdassa välttämättä vahvistanut, että "ympäristönsuojelusta johtuvilla pakottavilla vaatimuksilla voidaan perustella poikkeuksia jätteiden vapaasta liikkuvuudesta". [59]

101. Maastrichtin sopimuksen, jossa kiinnitetään vielä enemmän huomiota ympäristönsuojelu-tavoitteeseen, voimaantulon jälkeen yhteisöjen tuomioistuimen kannan pitäisi sitäkin suuremmalla syyllä pysyä yhdenmukaisena. Tässä EY:n perustamissopimuksen 130 r artiklaan perustuvassa asetuksessa yhteisön lainsäätäjälle annetaan lupa poiketa tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta ympäristönsuojelun pakottavan vaatimuksen vuoksi, kunhan se on oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

102. Perustamissopimuksen 3 b artiklassa määrätäänkin, ettei yhteisön toiminnassa saada ylittää "sitä, mikä on tarpeen tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi" eli suhteellisuusperiaatetta on noudatettava.

103. Tässä tapauksessa on selvää, että palontorjuntaan tarkoitetut sammuttimet ovat tavaroita ja että, kun asetuksen 5 artiklassa ne suljetaan pois täysin sisämarkkinoilta, väistä-

56 — Asia 302/86, komissio v. Tanska, tuomio 20.9.1988 (Kok. 1988, s. 4607, 8 ja 9 kohta, kursivointi tässä). Ks. myös artikkeli De Sadeleer, N., "La question du choix juridique des actes communautaires ayant trait à la protection de l'environnement: symbiose ou opposition entre la politique d'établissement du marché interne de l'environnement?", Revue juridique de l'environnement, 1993, s. 597.

57 — Edellä alaviitteessä 54 mainittu asia 302/86, tuomion 12 kohta.

58 — Ks. erityisesti tuomion 13 kohta.

59 — Kursivointi tässä.

mättömänä seurauksena on niiden vapaan liikkuvuuden estyminen yhteisössä.

104. Ei kuitenkaan olla kiistetty sitä, että otsonikerroksen säilyttäminen on "pakottava vaatimus" yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa komissio v. neuvosto 17.3.1993 antaman, ympäristönsuojelua koskevan tuomion merkityksessä. Olen lisäksi osoittanut, että asetuksen 5 artikla on suhteellisuusperiaatteen mukainen.

105. Näin ollen kansallisille tuomioistuimille on syytä vastata, että asetuksen 5 artikla ei ole perustamissopimuksen 30 artiklan vastainen.

106. Koska kyseessä olevaa lainsäädäntöä voidaan perustella "pakottavilla vaatimuksilla", on tarpeetonta tutkia, voidaanko sitä perustella myös perustamissopimuksen 36 artiklalla, mitä Giudice di Pace di Genova nimenomaan tiedustelee.

Viides kysymys (asetuksen 5 artiklan yhteensopivuus perustamissopimuksen 3 ja 5 artiklan kanssa)

107. Yhteisön tavoitteet on esitetty perustamissopimuksen 3 artiklassa. Ensimmäistä kysymystä tarkastellessani olen jo osoittanut, että asetus on annettu yhden yhteisön tavoitteen toteuttamiseksi.

108. Perustamissopimuksen 5 artiklassa "— — määrätään lojaalin yhteistyön periaatteesta jäsenvaltioiden ja yhteisön toimielinten välisissä suhteissa. Tämä periaate ei velvoita vain jäsenvaltioita toteuttamaan kaikki toimenpiteet, jotka ovat omiaan varmistamaan yhteisön oikeuden soveltamisen ja tehokkuuden, vaan asettaa myös yhteisön toimielimille vastavuoroisia velvollisuuksia tehdä lojaalia yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa — —". [60]

109. Riittää, kun todetaan, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että "— — neuvoston lainsäädäntötoimi ei — — loukkaa neuvostolle toimielimenä kuuluvaa lojaliteettivelvoitetta". [61]

60 — Ks. erityisesti yhdistetyt asiat C-63/90 ja C-67/90, Portugali ja Espanja v. neuvosto, tuomio 13.10.1992 (Kok. 1992, s. I-5073, 52 kohta).

61 — Ks. edellä alaviitteessä 58 mainitun tuomion 53 kohta.

110. Näin ollen kansallisille tuomioistuimille on syytä vastata, että asetuksen 5 artikla ei ole perustamissopimuksen 3 ja 5 artiklan vastainen.

111. Kaiken edellä esitetyn perusteella kansallisille tuomioistuimille on syytä vastata, että esitetyn kysymyksen tarkastelussa ei ole tullut esiin mitään sellaista seikkaa, joka vaikuttaisi asetuksen 5 artiklan pätevyyteen.

Ratkaisuehdotus

112. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Giudice di Pace di Genovan ja Pretura circondariale di Avezzanon kysymyksiin seuraavasti:

1) Asia C-284/95

Otsonikerrosta heikentävistä aineista 15 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3093/94 5 artiklaa on tulkittava siten, että palontorjunnassa käytettävien osittain halogenoitujen kloorifluorihiilivetyjen käyttö, myynti, tuotanto ja tuonti on 1.6.1995 alkaen kielletty.

Edellä mainitun säännöksen tarkastelussa ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, jotka vaikuttaisivat sen pätevyyteen.

2) Asia C-341/95

Otsonikerrosta heikentävistä aineista 15 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3093/94 5 artiklan tarkastelussa ei ole tullut esiin seikkoja, jotka vaikuttaisivat sen pätevyyteen.